

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgska Magazine.

Torsdagen, den 21 Augusti 1766.

Om Gamla Kongells flytning år 1616.

Gamla Kongells stad låg, som bekant, wid Norre Älf, wid påf en half mil ifrån des nu warande belägenhet, och kunna, om allt annat tiger, minnesmärken i jorden wid Castellgården tala, at staden, som fordom stått där, varit betydlig. Götha-älfwens tvåmne utlopp i hafwet blänkte förmycket i Danfka och Swenska ögon, än at så nära grannar kunde annat än som ofstast förmoda de klara watten med blod i bardalekar, för at göra sig mästare af de lägenheter, som för båda Riken funnos högst angelagne och hwardera wille sig tilägna. Nästan så gick det länge i gamla dagar. Til exempel: när Götheborg war anlagt på Hisingen, til at blifwa en mächtig handels ort, kom i sjerde året därefter en Danf flotta oförmodeligen hit och uti Maji 1611 upbrände den nya staden, strax kom ordningen på samma sätt til Nybø stad, eller som den nu kallas Gamle Staden; Gullbergs Flans gick öfwer til fienden, och Elfsborgs flott afwenfå. Allt kom i Danfka händer. Wårt folk lade år 1613 ofwannämde Kongells stad uti affa: jag går förbi, hwad som fkedde på andra ställen, medan kriget warade. Konungen i Danmark, Christian IV, fann därefter för godt, at det afbrända Kongelf skulle åter upbyggas, ej på det gamla stället, utan på densamme holmen, där Bohus flott war beläget. Hans bref därom, år 1616, lyder så:

Wi Christian then sjerde ic. giöre alle witterligt, at efter som Wor föbsted Kongelf är blewen af Nogens Fiender udi forleden seigde ganske afbrändt, oc Wi naadigst hafver for gott anseet, at fornesnde Bye icke mere paa det sted, som den tilforne war bygt paa, men naadigst hafver ladet forordne, at denn under wort Slott Daahus skulle opbyggis; hafve Wi Borgerne sammestedis undt ladegaards mark, som tilforne hafver liggit her under Slottit, och Fontina sådriff, udi steden for hwis jord, som de hafver haft omkring det sted, som fornesnde Kongelf tilforne war bygt paa. Iha hafve Wi af wor sunderlig gunst oc naade undt, bewilliget oc tilladt, oc nu med thette wort obenne bref, unde bewillige oc tillade, at Borgerne uti fornesnde **Ny Kongelf**

Kongels som nu der udi boer*, eller her efter boendis worder, deris Bye til des större fordeel oc gaffn, at hafve, niude, bruge oc beholde fornefnde ladegaardes jorder oc Fontina Jådriſt til Ewindeligh Eyendom: doch Kal knektene, som tiene paa forn. wort Slott Baahuus, efter gamle sedwane hafve grefning til deris ringe fännene, oc naar forn. bye blifver med Borgere oc huuse bedre beſeet oc forberet, tha Kal den efter lelligheden med ſaadane Privilegier af Os blifve forſiunt, efter ſom os da ſtunes chriſtelig oc billig känd were, oc demnem ſom Wortis Kierre underſaater oc Borgere meſt känd komme til gaffn oc goede, oc andre föbſteber her udi wort rige Norge ehre med forſiunt. Forbudendis derfore Wore Fouzder, Embetsmend oc alle andre fornefnde Borgere udi Ny Kongels, heremod efter ſom forſkriffvet ſtaar, at hindre eller udi naagen maade forſang at gidre: Under Wor hylleſte oc naade. Gifvit paa wort Slott Baahuus ihend 27 Januarii anno 1616 under wort ſignet.

Chriſtian.

Meningen är: At ſtaden ſulle flyttas til Bohus Slotts holme, och at de ſom wille bygga och bo uti det Nya Kongels, ſulle, i ſtället för den jord ſom Gamla Kongels förut war underlagd, hädanefter äga och nyttja i alla räder ej allenast den mark omkring Caſtell-ladugården, ſom, då Gamla Kongels ſtod, lybde under Slottet Bohus, utan oc marken nedanför och ofwan berget Fontin, doch ſå at de tjenſtgörande på Slottet äfwen äga efter förra wanligheten del däruti för deras ringa få-hop. Och hwad den nye ſtadens privilegier widrörer, Kal därom chriſteligen, och til inwånarnes nytta, ſamt enligt andra Norrſka ſtäders privilegier, förordnas ſramdeles, när ſtaden kommit i bättre ſtånd.

Fortsättning ifrån No 33.

I Dannemark är, på gifwen anledning af Biſkop P. Herleben, ſom också bebragit til flera loſliga inrättningar, et stort Hospital upbyggt til ſådane fattiges förpläning, ſom hafwa ſtympade lemar och kropslyten, på det de ej måga frött komma för allas ögon wid ſtadsportar och på marknader, hwar igenom ock luſten förgår någre ohynnige at ljuga dylit på ſig, aldenſtund de weta ſin dom, ſå ſamt de wid underſökningen beträdas med ſå ſjelfswäldigt bedrägeri.

Ibland hemſarande marknads-folk war ömkans wärde, at ſe en hop matta och hemſka ögon, runkande kreatur på häſte ryggen, ſpårſte intil oenighet och

*Förut hade ſomlige ſatt ſig ned på Slotts holmen til garniſonens beqwämliighet, och ſedan Kongels år 1613 gick i rök, hade ſomlige af Borgerkapet för större ſäkerhet redan flyttat til ſamme holmen, man detta flyttnings bref utgick.

och lif kanske öfwer ingen ting, talsträngde om allahanda som huden ej wäl för ärbara öron. Hwad hjertans glädje för onaturliga magar, at sitta länge wid brännwinnets ebb och flod i sällskap med fåra wänner: man räkas ej så ofta. Doch frugtans wärde! det är ej endast på marknader, utan och wid östare samwån, som ballen wandrar flera gånger å rad omkring bordet: wärst är at de små barnen wänjas at läppja, på det de sedan ej stola kunna lesiwa sådant förgift förutan. Wi minnas lätteligen det lugn på farwägar, och den ledighet i sinnet hos gemene mann på årstilla orter at ej fråga efter Swenskt brännwin, sedan de i några år haft ingen, eller åtminstone farlig, åkomst därtil; åswen som det är bekant, öfwenog, at begåwelse til droppar i sista åren stigit högre än nånsin, och knopt något förslag ofyligare åskupt i sina påföljder, än då folket trodde sig upmuntras til fri tilwærkning af brännwin. Widare faller mig in, hwad en ej så oslug bonde yttrade: Den som har litet wett då han är nykter, har alsintet, då han är full; och den som har wäl wett annars, har ändå något igen, när han är full. Wiannen nekade lifwäl icke, at det är bäst åtta sig, at ej sätta sig wett på sådant prof— Jag må och säga det, at som de Tyske Stater äro olika cultiverade, så får man tänka olika om Tyska folkens lefnads sätt. Jag wil icke des mindre anföra et exempel, som galler lika för många orter, och det kan åswen wara nyttigt at weta för en resande ifrån Norden. I Göttingen kan man icke ens taga sin appetit-sup, utan mistanke at wara begifwen på dryckenkap. På spisquartieren är en sådan icke at få; den som därmed wil bereda sig til at spisa, får stiga sjelf in på apotheket, men ledsnar snart, ty han ser allenast kanske någon af pöbeln, som tagit sin sup och i tyfthet går sin wäg. Ingen öfwerlastar sig på brännwins frogar, ty de finnas där icke. Säden sparas til bättre behof. Folkets idoghet gör sediga sinnen; inga frimåndagar wett man utaf, ej heller många helgedagar; förtjensten stadnar ej på wårds husen, hwilke i en så folkrik bygd äro ganska få, wäl inwättade men icke til öfwerflöd; fördenfull behöfwa arbets löner icke at dyrt betalas. Har man ledighet någon stund och wil roa sig; går han ut til sin trågård, som med tåta häckar är omgifwen, och skal håra den mesta wintersödan för et helt husholl, ty, säga de, salt kött gör tungt wäsende och wäcker törst, gröt wil för ingen del brukas, och af de planterade träen hemtas rikeligt sommarbrånse. Jag bryter af denna, och går til en annan tillfällig tanke under mina små sommar-refor.

Swarom och mer, en annan gång.

Stads-Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Petter Ahlböten ifrån Crofwin med salt, Thomas Smith ifrån Dorrosterne med varlast, Isaac Lawes ifrån Ipswich med dito, Christopher

Stofper Wittenhagen ifrån St. Yves med salt, Christian Meyer och Carl Fr. Blom ifrån Dunkircken med barlast, Clement Paulsson ifrån Bergen med torr fisk, och John Wildbore ifrån Hull med kalksten och litet packhus-gods, Hugh Curphey ifrån Liverpool med salt och tobaks-blader, James Strong ifrån Campbier med barlast, Georg Lamerich ifrån London med packhus-gods, Andreas Söderop ifrån Cagliari med salt, Robert Farthing ifrån Blictnay med barlast, James Stuart ifrån Ulowa med fyrkol, Anders Elström ifrån Marseille och St. Pedro med salt, vin och packhus-gods, William Reed ifrån Belfast med barlast och litet smör, och Peder Gulager ifrån Ahlberg med torr fisk och ost.

Små Kyrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingen födde 3 gosse- och 2 flicko-barn: Döde Timmerman Anders Ahlbo, 64 år, af mag-suka; Klademakaren Christian Jacob Fischer, 60 år, af slag; och 3 barn, af släcfeber, bröstfeber och kitbosta.

I Kronhus-Församlingen födde 3 barn: Wigde Handelngaren Carl Ekerot och Pigan Cathrina Stoberg: Döde 2 barn, af okänd barn-suka och slag.

Stads-Apothekaren Herr Martin Andreas Bauch, född den 5 October 1693 uti Gysstrov i Mecklenburg, asied den 17 Augusti.

Kundgörelser.

Som til allmänhetens desto bättre underrättelse Magistraten låtit trycka de projecter til Brand-försäkrings inrättning här i Göteborg, som, af wisse därtill deputerade, utarbetade och til Magistraten ingifne blifwit; alså warder härigenom kundgjordt, at de husägare, som åstunda däräs del, kunna uti stadens Archiv hos Actuarien Wälberodde Christian B. Ahlroth utan betalning undsä däräs hwar sit exemplar; hwarjämte samtelige husägare påminnas, at, som Brand-försäkrings inrättning i denna staden ganska nödig och angelägen är, göra sig om desse projecters bestaffenhet behörigen underrättade, på det, när til detta ärendets sluteliga afgörande kommer, de måge wara i stånd at wälja det, som för denna ort kan wara det lämpeligaste och bästa.

Om någon åstundar så bostaps-kreatur öfwer wintren framfödde, antingen med wäl bärgadt hö, bland- eller halmfoder; så finnes dartil läglighet på Öfwerste-Bostället Castelletgård wid Bohusläns Dragone-Regemente, och kan om priset accorderas med Inspectoren Tjellander där sammastädes, som äfwen emottager slakt-kreatur på stallning emot skällig betalning. Det gifwes äfwen tilkänna, at på förenamde Boställes ägor finnes godt tilfälle til nya torps uptagande, och at den, som åstundar sådant företaga, kan därtill erhålla tilstånd, emot åtnjutande af wissa frihets år.

Wå hemmanet Böö i Öhrgryste sockn finnes til köps bästa fört Wafa sådes-råg af detta årets gröda.

Den 4 nästkommande September blifwa följande waror, nyligen inkomne, på stadens auctions-kamare försällda, nämligen: risgröy, sweston, catrin-plommon, bruneller, kraf-mandel, söt-mandel, Benedis twäl, gall-äple, gummi senigall, capris, oliver, anjowis, bomolja, fruk-rusin, samt et parti god hampa. Prof wissas wid försälgnigen, och den, som åstundar bese warorne förut, eller något däräs sig tilhandla, anmäle sig hos Herrar Chr. Arfwidsen & Compagni.

Til salu eller mot hyra utbjuder Herr Thornon des wid westra hamnen belägna hus och gård, som är nu genast at tiltråda: priset kan med ägaren accorderas.